

ГОДИНА XI.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 40.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЏИЋ.

Изази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца поједан пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

ТАМО — ТАМО!

Тамо — тамо на висини,
Где се ори рајски кор,
Где су виле у милини
Подигнуле себи двор;
Ој тамо је вечан дан —
Тамо диван славе стан!
Што је лепо
Узорито,
Узвишено,
Племенито,
Тамо има избор свој —
Тамо виле уметности
Саде младе бесмртности
Диван рајски перивој.

„Weit ist Ruhm und nah' die Gruft.“

Тамо, на ту славну гору,
Српска вило, води нас,
Да се у том сјајном двору
И наш српски чује глас —
Да се види у свем свету,
Уметности да је вила,
У дивноме свом полету,
И род српски закрилила;
Да се види,
Да се чује:
Да се и Срб
Приближује
Уметности славном стану,
Бесмртности сјајном дану!

Владислав.

ПРВИ ЉУБАВНИ САН.

(Свршетак.)

По равном и глаткоме путу, као стрела летеле су шарене кочије. Млад момчић са раскопчаним прслуком и белом кошуљом, заваливши се мало на траг, притегао је рукама узде од коња. Девојчица, од својих петнаест година, клечећки држала се једном руком за кочије и другом, гласно церакајући се, бацаше цвеће, које поред ње лежаше расуто. Њено лице било је ведро и весело као зора, а густе и смеђе власи летеле су према лахору, заједно са широким рукавима њене кошуљнице. . .

Ко беше она?

Окамењен стајао сам на своме месту. У мојој души сијну неки чаробни

зрак, који ме заслепљаваше. Све моје слутње, сви немирни снови добише у један мах одређенији изглед. Доиста! Изгледало ми је, да сам пронашао нов, дотле непознат свет, за којим сам тако силно, тако страсно жудио. Кад сам се прибрао, чуо сам у даљини сребрни смех и јасну звеку њезиних кочија — али њу нисам никад више видео.

Цео тај дан тумарао сам, у нади, да ћу је гдегод сусрести. Цвеће, које сам подигао са земље, сипео сам у леп венчић и метуо га више своје главе. Доцкан, у тамни сутон, повратим се уморан и клонуо у сеоце. Тиха, мајска ноћ мирно је спуштала свој дражесни вео над умореним све-

том. Чинило ми се као да се звезде ђаволасто осмешкују озго, а високи јаблани, као страшни ђинови, пружају им шапутањем своје лиснате, големе руке.

Тек сам пред зору заспао.

Чаробан и тежак сан лебдео је нада мнош.

Сневао сам бистро и глатко језеро, по коме плоче силни лабудови. Сенка, што је зеленом маховином обрасло дрвље баца лагано и благо. Љубушкала се на његовим ситним таласима. Дубока тишина владаше свуд у наоколо. Од једном забруја тиха и заносљива мелодија. Језеро се осу неком ружичастом светлошћу — и на њему се показа јато лабудова, на којима сеђаше оно лепо девојче. На оба њезина рамена беше по једно сребрно криоце.

Како јој севаху очи, како ме смешеше се домамљиваше она својом белом, детињском руком!

Огањ је горео у мојим грудима. Опи-

јен њеним дражима узвикнем и — скочим у језеро.

Магловити сан расу се и нестале га. Хладан, јутарњи дах допирао је у моју одају, кроз отворен прозор, који у врт гледаше, доносећи мирисе орошенога цвећа.

Ја љубим то девојче! — узвикнуо сам — и сузе потекоше из мојих очију. . .

*

Избледели су давно редови у књизи мојих успомена, али је поглед мој ипак у стању да проникне у смисао њихов. Многе ствари, што нас у младости за тренутак занимају, старости су једина забава. Марљиво и нежно прибира она све ликове, све црте, и облачећи их у тајанствену одећу меланхоличне туге, ужива у њима поред топлога огњишта, кад снежни сметови завеју поља и равнице.

Да, и ја сам био некада заљубљен!

Ахасвер.

Л И С Т И Ћ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Честитам“. Шаљива игра у 1. радњи, с певањем, од К. Трифковића. — За тим: „Љубавно писмо“. Шаљива игра у 1. чину, од К. Трифковића. — На послетку: „Француско-пруски јат“. Шаљива игра у 1. радњи, написао К. Трифковић.)

Леп и сваке хвале вредан је обичај, који је управа нашег позоришта завела, да увек, када се позоришна дружина бави у Новом Саду, свечаном представом прослави 19 фебруар као у помену на Косту Трифковића, који је на нашу велику тугу и голему жалост сувише рано преминуо. Леп је то обичај, а веома је лепо и од наше публике, која многобројним доласком својим показује, да уме ценити и поштовати људе, који су стекли неумрлих заслуга за драмску уметност и књижевност нашу.

О самој представи сва та три комада толико нам је само рећи, да је све ишло, да већ не може боље бити. Сви приказивачи и приказивачице редом надметали су се у игри, тако добро и живо, да сви скупа и посебице заслужују свако признање и похвалу. Шта више и сама госпођица Л. Бранићева, која је у улози Софке

собарице изашла први пут на позорницу, показала је, у пркос својој младости, толико слободе живахности, окретности, и разумевања онога, чега се прихватила, да бисмо могли већ сада рећи, да има еминентна дара за глумовање и за приказивање веселих, живих, несташних девојчица.

За цело време представе украшавао је позорницу лавровим венцем окићени лик пок. Косте Трифковића. Више пута учинило нам се, као да се смеши, као да би хтео рећи, да је са свим задовољан са приказом својих дела!

II.

(*Вампир и чизмар*. Позоришна игра у 3 чина, с певањем, по Ј. Сигетију прерадио Ј. Борђевић.)

Изворне глуме из народнога живота у нас врло су ретке. Размак између *Грabanцијаша* и *Наших сељана* су читавих једанаест година. Пређе пак и што је било изворних глума те врсте, већином нису биле од трајне вредности, те се по томе нису могле ни одржати на позорници. Да би се тој невољи какогод доскочило, почели су многи пријатељи нашег позоришта стране игре из народнога живота да прерађују и по-

србљују. Како су нам пак и по обичајима и по особинама својим најближи Мађари, са којима смо већ од неколико векова у непрекидном додиру, већина је тих прерађивача захватила у њихово заиста богато врело изворних глума из народног живота. Али тиме је ова невоља дала места другој, а то је, да смо ми у тим посрбљеним Мађарима видели не само наше опште особине и обичаје но и специјалне мађарске, а особености чисто српске врло ретко. Већина тих посрба састојала се у том, што су представљачи имали српска имена, што је уплетен био по који српски народни обичај (обично сватовски) и што се при крају глуме одиграло — коло.

Прерађивачи су обично слабо труда полагали око тог свог посла, а сметали су зар с ума, да и они морају у прсте познавати народ и особине му, баш као и они, који изворне глуме пишу из народнога живота. Шта више чак и мађарски народ, те специјалне мађарске особине не уплетати у посрбу.

Како ваља посрбљивати туђ комад, у том нам је леп пример *Валмир и чизмар* Ј. Борђевића. У њему не видимо да са српским Мађарима имамо посла, но шта више наилазимо и на чисто српске типове. И ако се ти типови сада већином губе, ипак је управа врло добро учинила, што их није прекројила по садашњем духу времена. Тим типовима сам комад од своје тенденције ништа не губи, а многи имају прилике, да виде слике из нијближе прошлости нам, са каквима се у животу већ неће суесрести. А и то је од користи, као што су од значаја и застарели јунаци *Покондирене шикве*, *Кир-Јање*, и др.

У нас је врло мало јаких капиталиста, спахија, те је прерађивач врло добро учинио, што спахију у овом комаду није посрбио, но му је оставио одрешене руке. (Међу тим упао је у ову погрешку много касније Ј. М. Шимић у посрби Сиглигетијева Циганина назвавши га Градићем). С тога нам је криво на г. Милојевића, што није могао одолети позиву лепих, српских девојака, те се и он ухватио у коло. Замерали бисмо му то и онда да га је прерађивач изрично посрбио, овако пак још више.

Но ипак нам се чини, да се нешто омакло иначе врло опрезном оку Ј. Борђевића. А то је оно клечање Мише и Анке, кад мисле да су крај мртва мајстора, односно оца. Ми не знамо да има гдегод тог обичаја у нас, па ако га и има, мислимо да није српски.

Представљање глумаца у целини испало је врло добро. Последњи чизмар на нашој позорници био је покојни Сава Рајковић, а у његове стопе је ушао г. Миљковић. Што више гледамо овога ваљаног глумца, то нам је све већма жао, што он једнаком љубављу и трудом не обгрли

све своје улоге. Гђа Добриновићка је играла Персу, жену му, и била је у свом елементу, те с тога је и сасвим излишно уздизати и хвалити њезину игру. То исто важи и за г. Добриновића, који је играо шегрта Мицу. Обоје су били одликовани за лепу игру своју изазивањем, а то су потпуно и заслужили. Анку је представљала гђица Д. Бандобранска и толико је изненадила публику, да ју је ова изазвала. Веома нам је жао, што гђица Бандобранска нема прилике, на нам се што чешће укаже у бољим партијама, јер знамо, да је глумац без улога као оптужени у истражном затвору, кога неће да изведе пред судије; ако је лак ваљан глумац, онда је као невино отпуњени у таком затвору. Не би ли се томе какогод могло доскочити? Управа би то могла покушати, па шта коме бог даде и срећа јуначка. Грк—Ставр у је играо г. Башић, а да се тог вечера јако допао публици, није нужде да му ми речемо. Само више студије, јер то је најбољи лек против једноликости у схваћању разних карактера.

Желимо, да видимо што више овако округлих представа, у којима би и млађе снаге биле ангажоване!

М. Ш. М.

(Недељни ред позоришних представа). У уторак 11. марта по други пут: „Господар новница“. Позоришна игра у 4 чина а 5 слика, написао Жорж Оне, превео М. Ђ. Глишић. — У четвртак 13. марта први пут: „Очарани кнез.“ Шаљива игра у 3 чина, написао Ј. Плец, превео П. П. — У суботу 15. марта по други пут: „Лудвиг XI.“ Трагедија у 5 чинова, написао Казимир Делавињ, с француског превео Ј. Борђевић. — У недељу 16. марта: „Лаворна и просјачни штап.“ Позоришна игра у 4 чина, с певањем, од К. Холтаја, превео П. Ј. Мостић. — *Ј. Тоша Јовановић*, редитељ кр. српског народног позоришта у Београду, у улози песника Хајдриха као гост први пут.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У БЕОГРАДУ.

(Позоришни ред представа). У краљ. српском народном позоришту у Београду одређен је овај репертоар: У уторак 4. марта: „Цврчак.“ Позоришна игра у пет чинова, написала Ш. Бирхифајферова, превео А. Шеноа. — У четвртак 6. марта: „Две госпе.“ Комедија у три чина, од Ферара. (Први пут). — У суботу 8. марта: „Љубав и понос.“ Позоришна игра у четири чина а пет слика, написао Жорж Оне, превод с француског. У недељу 9. марта: „Кућна камица.“ Шаљива игра, с певањем, у три чина, од Ф. Хота, превео А. М.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

44. ПРЕДСТАВА.

ВАН ПРЕТПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 9. МАРТА 1886.

САБЉА КРАЉЕВИЋА МАРКА.

АЛЕГОРИЈА У 2 ДЕЛА, С ПЕСМАМА, ОД Ј. ЂОРЂЕВИЋА И А. ХАЏИЋА, МУЗИКА ОД Л. ЈЕНКА.

ОСОБЕ:

Краљевић Марко	Ђурђевић.
Вила	Л. Хаџићева.
Певац	Миљковић.

Народ. — Слике.

СЛИКЕ:

- I. Слика : Деспот Ђурађ Бранковић, синови му Гргур и Стеван, кћи му Мара, и турски цар Мурат II.
- II. Слика : Турски цар Мухамед и босански краљ Стеван Томашевић; турчење босанских великаша.
- III. Слика : Сеоба српска под патријархом Арсенијем Чарнојевићем.
- IV. Слика : Борба црногораца с Турцима под владиком Данилом.
- V. Слика : Устанак у Србији.
- VI. Слика : Доситије Обрадовић, Сава Текелија, Вук Ст. Караџић и Ј. С. Поповић.
- VII. Слика : Славље.

У уторак 11. марта по други пут: „ГОСПОДАР КОВНИЦА.“ Позоришна игра у 4 чина а 5 слика, написао Жорж Оне, превео М. Ђ. Глишић.

Улазнице се могу добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5 после подне, а у вече на каси.

Ко од наших поштованих претплатника жели своја места и за ову представу задржати, нека се изволи тога ради пријавити у писарници позор. најдуже до 11 сахата пре подне.

ПОЧЕТАК У 7¹/₂ А СВРШЕТАК ОКО 10 САХАТА.